

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
jordbruksvetenskap

Ungdomar och deras utemiljö

En undersökning kring användande och utformning av
offentliga platser anpassade för ungdomar

Jonas Sjögren

Kandidatarbete 15 hp, institutionen för stad och land
Landskapsarkitektprogrammet, Ultuna
Uppsala 2018

Titel: Ungdomar och deras utemiljö: En undersökning kring användande och utformning av offentliga platser anpassade för ungdomar

Engelsk titel: Adolescents and their Outdoor Environment: An Examination of Usage and Design Regarding Public Places Directed to Adolescents

© Jonas Sjögren

Handledare: Kerstin Nordin, SLU, institutionen för stad och land

Examinator: Rolf Johansson och Lena Steffner (kursansvarig), SLU, institutionen för stad och land
SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå G2E

Kurs: EX0725, Projekt i landskapsarkitektur

Landskapsarkitekturprogrammet, Ultuna

Nyckelord: Offentliga rum, Planering, Ungdomar, Utemiljö, Gestaltning

Alla bilder i arbetet publiceras med erforderliga tillstånd.

Publiceringsår: 2018

Publiceringsort: Uppsala

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se/>

Sammandrag

På grund av begränsningar i kunskap kring utformning av platser anpassade till ungdomar undersöks i detta arbete hur denna målgrupp i åldern 14-16 år använder offentliga platser. Nuvarande kunskapsläge undersöks genom en litteraturundersökning och kompletteras med en intervju med fem ungdomar för att få deras egen uppfattning. För en djupare förståelse kring ungdomarnas svar görs även platsbesök på tre av platserna som tas upp i intervjun. Uppsatsens fokus ligger på aktiviteter, placering och utformning och under intervjun fick ungdomarna kategorisera platser som positiva eller negativa samt utveckla varför. Sociala aspekter har medvetet undvikits för att bibehålla arbetets fokus kring den fysiska utformningen. En stor del av det lilla som skrivits i ämnet verkar fortfarande vara relevant. Trygghet, lokalkännedom och funktioner är viktiga aspekter i utformningen och jag har tolkat det som att ungdomarna lägger stor vikt kring dessa punkter. Så jag anser att det är viktigare att tillgodose de behoven vid utformning för ungdomar, än att lägga tid och pengar på platsens färg och form.

Abstract

Because of a lack of knowledge regarding how to design public places directed to the adolescents, this essay examines how this target group, people in the ages 14 to 16 years old, use the public space. The existing knowledge base is examined through a literature study followed up with an interview with five adolescents in order to acknowledge their point of view. The interview is then supplemented with site descriptions of three sites mentioned during the interview for a deeper understanding of the answers. Focus is on activities, placing and the design of the places mentioned. During the interview the adolescents got to classify sites as positive or negative, followed up with questions that explained why. Social aspect was deliberately avoided in order to keep the focus of this essay on physical design aspects. The majority of what has already been written on the subject seems to still be relevant. Safety, knowledge of the surroundings and functions are important parts of the design that the adolescents value highly. So my opinion is that it is more important to cater for these needs when designing for adolescents rather than to put effort and money into the sites style and materials.

Innehåll

Introduktion	5
Syfte och frågeställning	6
Avgränsning	6
Begreppsdefinition	7
Bakgrund	7
Ungdomar, en svårdefinierad målgrupp	7
Ungdomars användande av platser	8
Ungdomars relation till vuxna	8
Behov av platser för ungdomar	9
Metod	9
Kunskapsöversikt	10
Intervju	10
Resultat	12
Litteraturstudie	12
Aktiviteter	12
Placering & Platser	13
Utformning	14
Intervju	15
Positiva platser	15
Negativa platser	16
Övriga frågor	16
Platsbeskrivning och analys	18
Skolgården, Lötenskolan	18
Gränby gamla tomt	19
Von Bahr ska häcken	19
Sammanfattning	20
Litteraturen	20
Intervjun	20
Diskussion	21
Referenser	24

Introduktion

Som gammal fritidsledare har jag fått insikt i att barn och ungdomar kan vara impulsiva, innovativa och komplexa att jobba med, men också hur viktiga de är för vår framtid och hur mycket de kan ge tillbaka. Så när jag under min utbildning till landskapsarkitekt ofta fått höra att man ska tänka på att skapa platser för ungdomar blir jag glad, men svaren på hur man ska göra blir aldrig mer konkreta än uttryck som *häng*, *skate* eller *parkour*. Det är synd då det finns undersökningar som visar att ungdomar behöver platser för att kunna få möjligheter till goda relationer. Platser där de har möjlighet att självmant välja om de bara vill vistas, eller är där för att kunna utveckla sina kamratrelationer. Det finns därför ett behov av både offentliga platser och lokaler att vistas på (Lieberg 1992 s. 56). Hur ska vi kunna tillgodose behovet om vi inte innehar tillräckligt goda kunskaper och förståelse hur ungdomar använder dessa platser? Man kan till exempel se en brist av kunskap kring ungdomar i publikationen *Unga är också medborgare* (Tallhage Lönn 2000 ss. 69-70), där står det under rubriken, Hur barn i olika åldrar använder den fysiska miljön om mellanstora och små barn, men ungdomarna faller bort.

I Barnkonventionen framkommer det tydligt att åldersgruppen 14-16 år ingår i begreppet barn, att det är deras bästa som ska komma först och att man måste ha platser anpassade för alla dessa åldersgrupper.

artikel 1

i denna konvention avses med barn varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller barnet.

artikel 3

§1 Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.

artikel 31

§1 Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

(UNICEF Sverige 2009)

Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och tog därmed på oss ett ansvar att ge barn och ungdomar en offentlig miljö som är till deras bästa. Det är därför viktigt att vi landskapsarkitekter har goda kunskaper om vad det innebär.

Det har lett till att jag i detta kandidatarbete undersökt vad som finns skrivet i ämnet och intervjuat fem stycken ungdomar om deras användning av offentliga platser. Ett arbete som kan vara av intresse för landskapsarkitekter, stadsplanerare och andra som arbetar med planering och gestaltning av offentliga rum.

Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att motivera hur vi bättre kan gestalta offentliga utemiljöer utifrån ett ungdomsperspektiv.

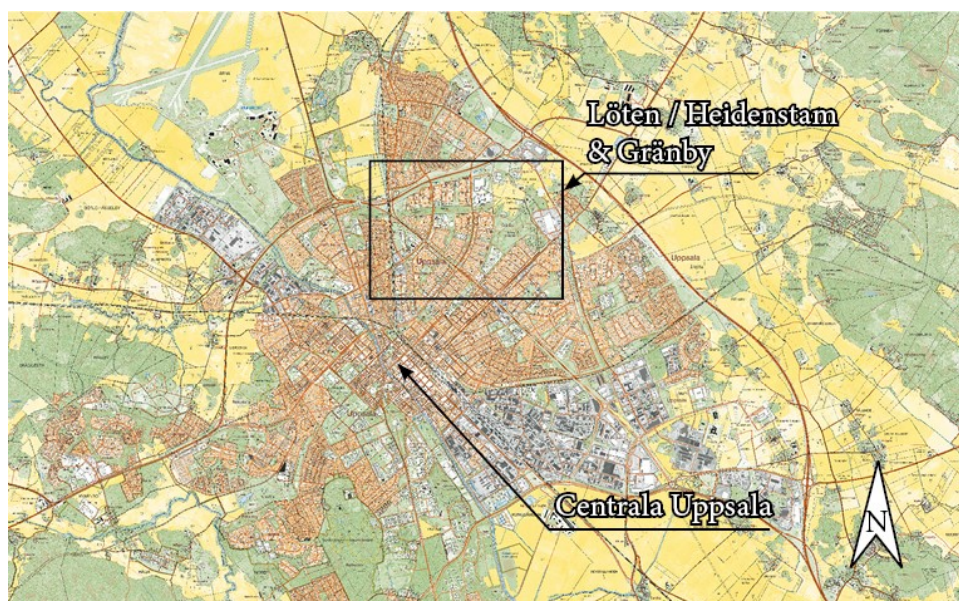
Frågeställningen lyder: Hur använder ungdomar offentlig utemiljö?

Avgränsning

I detta arbete har jag valt att avgränsa mig till ungdomar i spannet 14-16 år, främst för att det var i dem åldrarna vi fick ungdomar till intervjun, men även för att man inom detta åldersspann har en utökad möjlighet att röra sig fritt i sin omgivning. Vilket är den grupp ungdomar jag vill fokusera på i mitt arbete eftersom det handlar om användandet av offentliga platser.

Offentliga platser kan nämligen användas av alla, det är platser som inte diskriminerar på grund av till exempel ålder, kläder, politiska åsikter eller ekonomi (Lieberg 1992 ss. 100-101). Våra offentliga platser, speciellt utemiljöer är därför viktiga för våra ungdomar som ofta inte innehar rätt ålder eller ekonomiska förutsättningar som ger dem tillgång till mycket av dagens allmänna platser och aktiviteter som vi vuxna anser kan kännas som offentliga.

Då kontakt upprättades med Lötens fritidsgård inför intervjun avgränsades arbetet till miljöer i dess närhet. Dels för att snabbt kunna komma ut och titta på platserna efter intervjun, dels också för att geografiskt avgränsas från miljöer i centrala staden där rörelsemönster och användandet sker på andra premisser (Lieberg 1992 ss. 239-240).

Figur 1. Karta över Uppsala med området för arbetet markerat. Källa: GSD-Fastighetskartan, © Lantmäteriet, bearbetad av Jonas Sjögren.

Begreppsdefinition

Ungdomsperspektiv och ungdomars perspektiv.

Maja Söderbäck har i *Stiftelsen Allmänna Barnhusets* publikation *Barns och Ungas rätt i vården* beskrivit skillnaden på ett bra sätt.

”Det är dock skillnad om det är ansvariga vuxna som utifrån ett barnperspektiv vill se till barns bästa, eller om det är barnet själv som utifrån sitt perspektiv ges möjligheter att visa och uttrycka sina erfarenheter och önskningar. Å ena sidan rör det sig alltså om barnets bästa utifrån en vuxens perspektiv, och å andra sidan rör det sig om barnets perspektiv och dess rätt att göra sin röst hörd och få sina synpunkter beaktade.”

(Söderbäck 2010 s. 25)

Jag kommer därför själv bara kunna se problemet ur ett ungdomsperspektiv, därför är intervjuer en nödvändighet för att vi ska få information ur ungdomars perspektiv.

Bakgrund

Mycket fakta finns kring ungdomars sociala beteenden och rörelsemönster, likaså fakta kring ungdomars medverkandeprocess och att arbeta med ungdomar i planeringen. Men när det kommer till forskning kring just utformning och gestaltning av offentliga miljöer för unga blir utbudet väldigt begränsat. Den som främst har forskat kring ungdomar och hur de använder offentliga platser fysiskt är Mats Lieberg.

Ungdomar, en svårdefinierad målgrupp

I publikationen *Gör Plats för barn och unga!* (Boverket 2015 s. 12) betonas att begreppet barn inte syftar på en homogen grupp och man väljer därför att använda begreppet, barn och unga. Men de ger ingen vidare definition av vad som är barn och vad som är unga. Till exempel så är man enligt *artikel 1* i barnkonventionen (UNICEF Sverige 2009) ett barn upp till 18 års ålder. Medan man i Boverkets publikation *Unga är också medborgare* (Tallhage Lönn 2000 s. 19) valt att göra en uppdelning i tre delar, de små barnen 0-5 år, de mellanstora barnen 6-12 år och ungdomarna som 13-18 år. Denna uppdelning är gjord med en tanke på mognadsgrad, men man har också tagit hänsyn till att man vid olika skolstadierna har olika aktionsradier. Med detta menas möjligheter att själva röra sig till närliggande områden ifrån skolan oberoende av mognaden.

Man sammanfattar oftast ungdom som den tiden i livet då man skapar sig sin egen identitet (Lieberg 1992 ss. 17, 95; Tallhage Lönn 2000 s. 20). Det är därför svårt att sätta en specifik ålder till begreppet. Eftersom begreppet ungdom inte heller definierar en homogen grupp så har Mats Lieberg (1992 ss. 48-55) valt att jobba med en tydlig uppdelning i sin avhandling: *De kamratorienterade*, som gillar att själva bestämma över sin fritid. Vännerna och utelivet i området är också något som värdesätts högt. *De hemorienterade*, som värderar hemmet, bostaden och familjen högt. De har få vänner och när de umgås sker det nästan alltid i någon av personernas hem. Samt *de föreningsorienterade*, som kännetecknas av att de tack vare sitt utövande tar sig till träningar och matcher i områden som ligger utanför stadsdelen och mycket av umgänget händer under och kring träningarna.

Ungdomars användande av platser

Till skillnad från mindre barn som oftast är mer anknutna till särskilda platser och närvaron av sina föräldrar får man under ungdomen i samband med inträdet till högstadiet ett ökat krav på rörelsefrihet (Andersson 2002 ss. 17-18). Den här friheten gör att ungdomarna får möjlighet att uppleva platser på sina egna sätt och ungdomar har en tendens att inte använda platser så som de ändamålsenligt avsatts för, utan väljer att själva utnyttja området på ett sätt som passar dem för stunden (Travlou et al. 2008 s. 315). En negativ aspekt av användandet kan vara att en plats som redan är upptagen av ett gäng ungdomar med ett intresse kan göra att platsen och andra platser i området upplevs negativa av ett annat gäng ungdomar. Dessa platser upplevs inte alltid bara som negativa det kan också innebära att man undviker området helt (Travlou et al. 2008 ss. 316, 320).

Björn Andersson (2002 s. 106) skriver i sin avhandling att ungdomar hör ihop med bostadsområdet och att en del av deras identitet hänger samman med var de kommer ifrån. Det påståendet stämmer väl överens med vad Mats Lieberg (1992 s. 53) konstaterar i sin avhandling när han tar upp att gruppen *de kamratorienterade* är ungdomar som har sin trygga oas i den grupp vänner som de rör sig med och att det därför är viktigt att de snabbt kan lokalisera varandra och mötas upp. Vidare menar han att det viktigt med målpunkter och samlingsplatser. På vintern är målpunkten oftast en väderskyddad plats som t.ex. fritidsgården. Samtidigt är det en grupp som är mycket rörliga och när de inte längre är stimulerade på en plats ser man att de ofta dyker upp på en annan. De hittar ofta platser som annars inte används och upptas då av en känsla av god lokalkännedom och egenkontroll (Lieberg 1992 ss. 52-55).

Lieberg (1992 s. 145) benämner i sin avhandling skillnaderna mellan könen i koppling till offentliga uterummet endast då han analyserat resultaten från de mer storskaliga undersökningarna i skoluppgifterna som gett ett bredare perspektiv. Det Lieberg kunde utläsa var att killarna antagligen var mer utomhus än tjejerna. Att killarna oftare markerade idrottsanläggningar och trafikrelaterade områden. Tjejerna fokuserade däremot på grönska, knutpunkter och lekplatser. Han poängterar att detta stämmer överens med annan forskning.

Ungdomars relation till vuxna

Lieberg tar upp att det under efterkrigstiden och senare skedde en förändring genom separering och uppdelning av människor och verksamheter. Ungdomarna tog då för sig av de offentliga rummen som inte längre togs i anspråk av de vuxna, vilka istället drog sig undan till privata och halvprivata slutna sfärer. Tidigare var platserna mer blandade både bland människor och aktiviteter (Lieberg 1992 s. 112). Lieberg gjorde i sin avhandling en undersökning där ungdomarna fick skriva en uppsats om hur det var att bo i sitt bostadsområde, utifrån dessa uppsatser har Lieberg försökt få en insikt i vad ungdomarna skriver om vuxna i allmänhet. Resultatet var att det mest bara var lärare, fritidspersonal och butiksanställda som nämndes. Enstaka föräldrar kunde också nämnas, men oftast i samband med en bristande förmåga att kunna sätta sig in i ungdomarnas liv (Lieberg 1992 s. 133). Gruppen *De kamratorienterade* har enligt Lieberg en mer distanserad relation till vuxna än ungdomar i de andra grupperna. Att det kan finnas enstaka vuxna individer som under gynnsamma förhållanden har en positiv påverkan men att vuxna i regel oftast handlar om anställd personal som ser gruppen med en viss

misstänksamhet. Men han konstaterar också att de vuxna har en viktig roll som medlare mellan samhället och ungdomarna (Lieberg 1992 s. 55). Ungdomsgården i Liebergs projekt har inte så mycket bundna aktiviteter på grund utav att ungdomarna har bojkottat dessa vuxenstyrda verksamheter så som studiecirkelar. Ungdomarna är bara ute efter att ha en plats att umgås och vara tillsammans på (Lieberg 1992 s. 41).

Ett sätt att samarbeta mellan ungdomarna och samhället är att få in ungdomar i planeringen. Boverket skriver t.ex. att skolan är en naturlig plats för möten med ungdomar. De menar också på att det är bra att ha möten på platser där ungdomarna håller till (Tallhage Lönn 2000 s. 65).

Behov av platser för ungdomar

I litteraturen uppmärksammas några saker som förklarar vikten av de offentliga platserna för ungdomar. Till att börja med krävs det förutsättningar så som lokaler eller andra platsbildningar för att deras kamratrelationer ska kunna utvecklas (Lieberg 1992 s. 56). Det behöver inte nödvändigtvis vara offentliga platser men Lieberg poängterar hur viktigt det är med utomhusmiljöer och det offentliga rummet:

”Ungdomarnas vardagsliv är också knutet till en särskild social och rumslig kontext. Som jag tidigare berört, kännetecknas ungdomstiden bl a. av en relativ stark bindning till det fysiska rummet och till utomhusmiljöer av olika slag. Ungdomar är i större utsträckning än vuxna, hänvisade till det offentliga rummet för sina egna aktiviteter.”

(Lieberg 1992 s. 95).

Björn Andersson (2002 s. 129) poängterar i sin avhandling att våra barn och ungdomar spelar en viktig roll i att hålla våra kvarter och bostadsområden fulla av liv och rörelse. Speciellt under sena tider på dygnet då få personer vistas ute och miljön annars blir tyst och öde.

Metod

För att besvara frågeställningen gjordes en litteraturundersökning för att klargöra vad som finns skrivet kring ungdomar och gestaltning av offentliga platser för ungdomar i åldern 14 till 16 år. Vidare gjordes en intervju med en grupp ungdomar för att se hur de i dagsläget använder offentliga platser för att undersöka samband med gestaltning av de platserna. Resultaten jämfördes med litteraturen för att se om litteraturen fortfarande var relevant och om det fanns stora skillnader i ämnet sett utifrån ett ungdomsperspektiv respektive ungdomars perspektiv. För att bättre kunna få en förståelse kring gestaltningen av platserna som togs upp under intervjun gjordes även en enklare platsbeskrivning och analys på ett urval av dem.

Kunskapsöversikt

Under kunskapsundersökningen söktes information i skolbibliotekets databas PRIMO samt Google Scholar med sökord som t.ex. *ungdom, barn, offentlig, adolescens, youth & public*.

Min handledare Kerstin Nordin tipsade mig om några artiklar, bland annat *Plats för ungdom – om ungdomar och ungdomskulturer i det offentliga rummet* (Lieberg 2003). Mats Liebergs namn var också något som dök upp i mina sökningar i databaser. Hans avhandling "Att ta staden i besittning" (1992) är en doktorsavhandling där Lieberg undersöker ungdomars rörelsemönster i staden. Lieberg gör detta genom att följa framförallt två ungdomsgäng bestående av både tjejer och killar, men också en mer storskalig insamling av data genom skoluppgifter som essäer och områdesuppfattning via text och ritade kartor. Att ta staden i besittning, kom att bli den viktigaste källan i mitt arbete och Mats Lieberg är ofta refererad även i annan litteratur.

Intervju

Intervjun gjordes tillsammans med Jessica Jerrås (2017) som skrev arbetet *Ungdomars landskap: att se och förbättra utemiljöer utifrån ungdomars perspektiv*. Vi valde att arbeta tillsammans då vi insåg att vi kunde använda samma empiriska intervjumaterial till våra olika arbeten. Men också för att vi såg en fördel med att kunna använda båda arbetenas inriktningar samt våra egna skillnader och livserfarenheter för att forma och utföra en bättre intervju än vad vi hade åstadkommit på egen hand.

Mitt största bidrag till intervjun bestod i att jag redan hade läst på en hel del om ungdomar i litteraturen medan Jessica hade läst på mycket om intervjutekniker och etik kring dessa.

Vi började med att utreda vad vi ville få ut av intervjun. Vi kunde konstatera att en kvalitativ intervju skulle ge oss de bästa resultaten (Trost 05 ss. 13-17). Genom att använda en kvalitativ intervju får man möjlighet att följa upp med följdfrågor som kan ge en större insikt och förståelse.

Vi utformade ett antal grundfrågor, följt av några tillhörande följdfrågor som vi ansåg att vi behövde få svar på för att kunna arbeta vidare med våra frågeställningar. För att få så mycket information som möjligt kring just den fysiska miljön undvek vi frågor som rörde deras känsla för platserna. Frågorna vi utformade var följande.

- När de är på platserna? - vilken tid på dygnet samt årstid?
- Hur länge de är på platserna? - för att mötas upp eller under en längre tid?
- I vilka konstellationer är de på platserna? - i grupp eller ensam?
- Vilka platser de är mest på?
- Vad de gör på platserna? – har olika platser olika funktioner?
- Vad saknas utomhus i närområdet? – var passar i så fall dessa tillägg?

Följdfrågorna användes också som en checklista för att kontrollera att vi fick de svaren vi behövde. Vi var inte låsta vid dessa följdfrågor utan ställde även andra frågor som väcktes under intervjun.

Jessica kontaktade Lötens fritidsgård och de var villiga att ta emot oss och sammanställa en grupp ungdomar som var snälla nog att bidra med sin tid och sina erfarenheter. Vårt önskemål var att bara få intervjua ungdomar som gick i årskurs nio men de som var tillgängliga den dagen vi kunde göra vår intervju var två killar i årskurs nio och tre tjejer från årskurs åtta. Vi ansåg att årskurs nio var av störst intresse då de fortfarande inte har tillgång till en stor del aktiviteter som kräver att man har uppnått myndig ålder, men samtidigt gamla nog att få vistas fritt i utemiljöerna.

Vi valde att ha en gruppintervju med ungdomar som redan känner varandra, detta då ungdomarna är bekväma med varandra och har lättare att få igång ett samtal (Woolley et al. 1999 se Travlou et al. 2008).

Till gruppintervjun valde vi att arbeta kring en karta, detta efter inspiration från två andra metoder. Dels på Ulla Berglund & Kerstin Nordins (2010) metod ”Barnkartor i GIS”, dels på metoden ”Place Mapping with Teenagers” som utformats av Penny Travlou et al. (2008).

Intervjun gick till så att ungdomarna fick varsin karta i A3 format med ett utsnitt över deras närområde. För att de enkelt skulle kunna orientera sig såg vi till att ha fritidsgården i mitten av kartan och att viktiga målpunkter som till exempel, Heidenstams torg, Gränby centrum, Lötens IP, Lötensskolan och liknande platser fanns med på utsnittet.

Tanken var att ungdomarna skulle sitta för sig själva och markera ut tre platser som man ansåg var positiva och tre platser som man ansåg var negativa. Tjejerna valde att gå iväg till ett annat rum medan killarna satt kvar vid intervjubordet och markerade sina platser. Efter ca sju min när alla hade valt ut sina platser samlades vi vid intervjubordet där vi hade samma karta som de fått, men vår karta var utskriven i A1 format för tydligare gemensam överblick samt en cykelkarta över hela Uppsala (Uppsala Kommun 2017). Cykelkartan var till för att kunna markera ut de platser som de valt ut som inte fanns med på kartan de fick av oss. Efter det fick ungdomarna berätta vilka platser de valt som positiva samt negativa, en i taget samtidigt som vi markerade ut platserna på den stora kartan och kunde se vilka platser som var gemensamma. När alla fått berätta om sina val så övergick det till en öppen diskussion med följdfrågor som uppkommit under intervjun.

För att få en tydligare bild av de platser och upplevelser våra intervjupersoner berättat om, åkte jag och Jessica till tre av platserna: *skolgården*, *Gränby gamla tomt* och *Von Bahrska häcken*. Platserna inventerades och analyserades med hjälp av våra kunskaper från utbildningen. Vi analyserade platsens rumslighet, hinder, aktiviteter, siktlinjer och trygghetsaspekter. Detta för att vi skulle bilda oss en egen uppfattning om platserna och förstärka vår uppfattning av svaren från intervjun.

Resultat

Först presenteras resultatet av litteraturstudien. Därefter följer en sammanställning av intervjun.

Litteraturstudie

Litteraturstudien är uppdelad i kategorierna: *Aktiviteter*, *Placering & Platser* och *Utformning*.

Aktiviteter

Lieberg (1992 s. 54) menar att gruppen *de kamratorienterade* avstår från den inrutade vardagen som kommer med föreningslivet och kan istället se att de har ett behov av plötsliga och spontana aktiviteter. Han tar upp att det sker på platser utan vuxna eller andra kamrater som kan ha kontroll, samt att aktiviteten på platsen handlar om samtal och utbytande av erfarenheter. Vidare menar Lieberg att gruppen han följer har en tydlig hierarkisk uppdelning då han beskriver en av killarna som en tydlig ledare och att fysisk aktivitet som att trycka ner varandra på marken kan vara ett sätt att bedöma position (Lieberg 1992 s. 65). Lieberg skriver i samband med det att gruppen håller sig förenad tack vare sina gemensamma intressen, så som kamratskap och uteliv, men att det också handlar om en jakt på spänning hos killarna som ofta leder till det dem vill kalla hyss och upptåg. En viktig kunskap kring hyssen är att snabbt kunna dra sig undan till gömställen och känna till smitvägar. Detta ger den här gruppen ungdomar en stor kunskap kring sin lokalkännedom (Lieberg 1992 s. 165).

Lieberg observerar också att när ungdomarna stöter på tristess och inget nytt händer på platsen, skapar de sig en situation där något händer. Oftast handlar det om att själva börja undersöka hur saker kan användas på nya sätt, vilket kan leda till ommöbleringar av utrustning och viss förstörelse (Lieberg 1992 s. 179).

Lieberg kategoriserar ungdomarnas användande av platser med hjälp av information kring fysiska/rumsliga egenskaper, användning och socialt liv samt sociala handlingar och handlingsmönster (Lieberg 1992 ss. 221-224). Kategorierna är: *reträttplatser*, *interaktionsplatser* och *gränszonsplatser* (Lieberg 1992 ss. 224-234). *Reträttplatser* kan förenklat beskrivas som platser där ungdomarna kan få vara ifred, där de själva har kontrollen och kan visa på vad de duger till eller bara få känna frihet och självständighet (Lieberg 1992 s. 225). *Interaktionsplatser* är platser där ungdomarna istället söker upp möten med andra grupper och vuxna. Mycket fokus ligger på aktiviteterna och det sociala på dessa platser, som t.ex. innerstadsmiljöer eller centrumanläggningar och torg (Lieberg 1992 ss. 228-229). *Gränszonsplatser* är platser i bostadsområdets utkanter eller mellan områdets delområden. De har olika tydliga gränser och funktioner och Lieberg tar upp gränser som *ute och inne*, *privat och offentligt*, *kvarter och delområden* samt mötet mellan *förorten och innerstaden* (Lieberg 1992 ss. 232-233). Han nämner också att många av platserna ungdomarna han följt i sin avhandling vistas i är just gränszonerna.

Placering & Platser

Lieberg anser att olika platser kan ha två olika funktioner. Det kan antingen vara en plats som är dold och insynsskyddad (*reträttplats*) eller en plats som är öppen och insynsexponerad (*interaktionsplats*). Val av plats handlar om vad man gör för stunden. Den dolda platsen kan vara bra då man gör saker vuxna inte gillar att man gör, t.ex. röker, medan en öppen plats kan vara bra vid tillfällen då man bara står och snackar och gärna ser om något händer i närheten. (Lieberg 1992 ss. 170-175)

Hans undersökningar visar också att platser nära trappuppgången och hemmet är populära under högstadieperioden, men att den minskar med åldern (Lieberg 1992 s. 156). Det är en plats som har en trygghet och säkerhet tack vare kontroll från omgivningen och den fortfarande känns halvprivat, då det är ungdomar från området som rör sig här. I takt med att ungdomarna blir äldre tar de sig också därifrån mot mer offentliga platser där de kan möta invånare från andra områden. (Lieberg 1992 s. 157)

Fritidsgårdar kan vara en plats för ungdomarna att ses på, men har en tendens att bli *tagen* av en grupp och skapar därför en spärr för andra ungdomar som inte tillhör den aktuella gruppen. Det slutar i att man antingen är på fritidsgården eller inte är där (Lieberg 1992 s. 58).

Lieberg tar upp vikten att lokaler kopplade till skolan kan ses som positivt då tillgängligheten under skoltid ökar, samtidigt som det kan vara negativt då de flesta ungdomar vill skilja på sin tid i skolan med den tid man själv får styra över (Lieberg 1992 s. 153).

Att välja en specifik plats för ungdomar är mycket svårt då Lieberg (1992 s. 53) har sett att den kamratorienterade gruppen rör sig med en egen slags logik som innebär att om inget händer på en plats så rör de sig snabbt till en ny. Ett beteende som han menar är en slags överlevnadsstrategi för att undvika tristess.

En mer offentlig plats Lieberg observerat i sin undersökning som ungdomarna dras till, är torget som ligger i områdets centrum. Här finns gatukök, matbutik och en kiosk. Dessa är exempel på verksamheter som gjort att ungdomarna har samlats på platsen. Torget tillåter att ungdomarna kan samtala och umgås relativt ostört av omgivningen eller de vuxna och Lieberg poängterar att det har mycket att göra med att det inte är några bostäder som ligger intill torget. (Lieberg 1992 ss. 175-178)

Kantfenomenet är något som också tas upp och handlar om att man även om man inte har åldern inne tar sig till dessa platser (Lieberg 1992 s. 191). Här står man alltså vid kanten och observerar för att det händer något intressant eller spännande på platsen.

Lieberg (1992 ss. 183-184) tar upp en plats som kallas Dammen. Här handlar det om en plats som ligger avskilt och är insynsfri men är lätt att nå via en gångväg som går från ett större gång- och cykelstråk ca 10m därifrån. Platsen används ofta som en plats man går till om man blivit bortkörd från torget. En annan sådan plats är Gröningen som också är insynsskyddad och ligger nära en större gång- och cykelväg. Lieberg poängterar om igen vikten av att platsen ligger bortom ett bostadsområde och att det är det avskilda läget och möjligheten att få vara ensamma som är det viktigaste med platsens placering (Lieberg 1992 s. 185).

Utformning

Lieberg har funnit att gruppen ungdomar i väldigt liten grad skriver om den fysiska miljön utan väljer att fokusera på aktiviteter och människor. Han tar också upp att de inte saknar kunskaper kring den fysiska miljön, utan har en bra inblick i området, baserat på att de fått rita kartor. Lieberg ställer sig frågan om det har att göra med att ungdomarna saknar begrepp och uttryck för att uttrycka sig (Lieberg 1992 s. 137).

Som tidigare nämnts, är bus och hyss en del av ungdomarnas vardag. Saker kan snabbt leda till att de illa kvickt behöver kunna ta sig från platsen. En sådan plats som Lieberg tar upp är torget. Han beskriver att det är en plats där man enkelt kan slå en blick mot entrégrändan och få en uppfattning om vem/vilka som kommer, men betonar också vikten av att det finns alternativa vägar för att lämna platsen vid behov (Lieberg 1992 s. 180). Lieberg antyder också att ungdomarna, även om de inte tog avstånd till de vuxna, kunde uppleva situationer som pinsamma när deras föräldrar oväntat dök upp och därmed gärna hade gömställen och smitvägar att dra sig undan till (Lieberg 1992 s. 243).

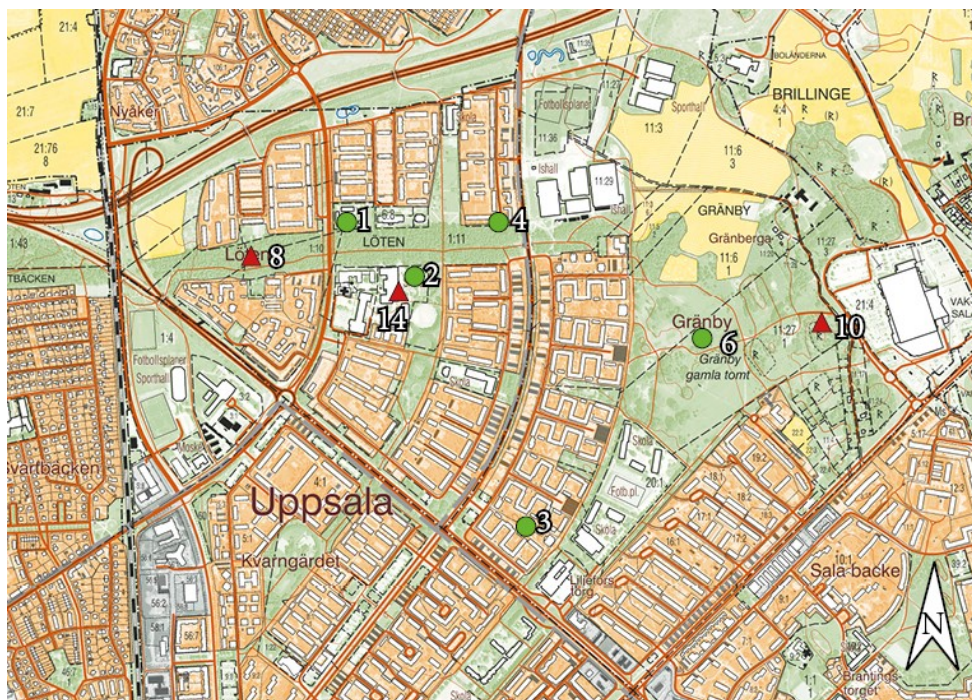
Gröningen är en plats som Lieberg tar upp och beskriver lite mer utförligt. Det är en plats i ett grönområde nära en låg- och mellanstadieskola. En avskild plats från bostadsområdet, avskärmat med grönska från det intilliggande gång- och cykelstråket. På platsen finns också rester av en lägereld som ungdomarna använder sena höstkvällar för att tända en brasa eller grilla. I övrigt är det en plats dit man tar sig för att få vara för sig själva (Lieberg 1992 ss. 184-185).

Lieberg skriver att när ungdomar skapar en frizon, en plats där ungdomarna själva bestämmer och skapar regler och normer som vuxenskapade normzoner inte erbjuder, vill vuxna gärna omvandla dessa till normzoner med större kontroll.

I ett av fallen Lieberg tar upp i sin avhandling behöver en del bänkar flyttas omkring på torget för att alla ungdomar ska kunna få plats och umgås tillsammans (Lieberg 1992 s. 179). Det kan också gå så långt att även blomsterlådorna på torget används som sittor i brist på tillgängliga sittplatser, vilket har bidragit till att omgivningen fått en negativ syn som lett till klagomål (Lieberg 1992 s. 182). Informella sittplatser är något som också dyker upp i samband med informella möten nära portingångar där man utnyttjar låga räcken och små avsatser (Lieberg 1992 s. 171). Men det handlar inte bara om att kunna flytta på möbler för att få plats. Lieberg skriver även att om en plats är skapad för bara en viss aktivitet kommer ungdomarna inte använda platsen eller så kommer de att omforma den för nya användningsområden (Lieberg 1992 ss. 189-190). Avslutningsvis i sin avhandling skriver han att man i planeringssammanhang bör satsa på flera mindre lokaler som är lättare att förändra med tiden, än få större lokaler (Lieberg 1992 s. 264). Detta, i samband med att lyssna på vad ungdomarna har för önskemål och behov bidrar till en bättre miljö för ungdomar.

Intervju

Under rubrikerna *Positiva platser* och *Negativa platser* kommer jag att presentera platsen som pekats ut följt av information kring vilka som valt platsen, till exempel T1, K1 som står för tjej 1, kille 1 från vår intervju, följt av motiveringarna varför de valt som de gjorde. Platsens nummer redovisas också på figur 2 med undantag för de platser som valdes utanför kartans omfattning.

Figur 2. Karta över vårt utvalda område med de positiva (cirklar) och negativa (trianglar) platserna markerade. Källa: GSD-Fastighetskartan, © Lantmäteriet, bearbetad av Jonas Sjögren.

Positiva platser

1. Fritidsgården, (T1,T2,T3,K1,K2).

Alla intervjuade ungdomar var överens om att det handlar om både inommiljön (fritidsgården) och utemiljön. Inte bara gården utan hela området runt omkring. De sa att man känner sig trygg, säker och bekväm på platsen. En av tjejerna nämnde att man kände till områdena runt om, därför kände man sig säkra och att det inte händer så mycket i området. Aktiviteter som man utövar på platsen är ofta grillning, ibland när fritidsgården arrangerar men oftast är de dem själva som fixat.

2. Skolgården, Lötensskolan (T1,T2,T3).

De berättar att man känner till områdena runt omkring och att platsen bara känns säker. Att det är en plats som alla bor nära. Platsen används inte bara under skoltid utan också på fritiden om de bara ska sitta och snacka.

3. Hemma vid sin gård (T1)

Gården är positiv för att hon känner till platsen och bor nära. Hon brukar inte längre vara vid platsen men var mycket vid gården när hon var yngre. Det är inte en plats hon brukar träffa folk på utan är där själv.

4. Hemma hos T2 (T2,T3)

Tjej 2 berättar att det är för att hon bor på platsen. Hon brukade vara ute på gården förut men inte längre. Det är en plats hon känner sig bekväm på. Idag handlar det inte om att vara på gården utan de brukar vara hemma hos henne. Tjej 3 gillar platsen eftersom hon varit mycket där och tycker det är ett tryggt ställe.

5. Östra Gottsunda/Gottsunda Centrum (K1)

Berättar att det är för att han känner mycket folk där och gillar området. Det handlar inte om någon specifik plats utan hela området.

6. Gränbys gamla tomt/Gränby (K2)

Uttrycker att han känner många på platsen, att det är ett säkert ställe. Man använder platsen till att gå runt på, många parker och trevligt landskap.

7. Sävja (K2)

För att han bor i området och känner många på platsen.

Negativa platser

8. Von Bahrska Häcken (T1,T2,T3)

Tjejerna nämner att man inte känner sig bekväm när man går där på kvällen. Att vad som helst kan hända utan att någon ser. Det är en lång sträcka som är dåligt befolkad när det är mörkt ute.

9. Gottsunda (T1,T2,T3,K2)

Nämner att det är mycket saker som händer på platsen. Man brukar inte vara i området men man har hört om bråk och sånt. De känner inte till området och nämner att det inte ligger i närheten. Kille 2 utvecklar och förklarar det för oss Stockholmare som att man då vet att Rinkeby inte är bästa området.

10. Hagarna mellan Gränby gamla tomt och Gränby Centrum (T1,T2,T3)

Platsen upplevs som otrygg av tjejerna för att det brukar sitta fulla gubbar på bänkarna vid platsen.

11. Stenhagen (K1)

Tycker inte om platsen på grund av människorna på platsen. Han känner sig inte trygg på platsen på grund av att det är en okänd miljö.

12. Uppsala Centralstation (K1,K2)

De tar upp att platsen upplevs som en otrygg miljö nuförtiden. Att de nyligen hört och läst att det varit en våldtäkt i området. Kille 2 tar upp att det finns människor där som inte är bra och att folk ofta är där i grupper vilket leder till att man känner sig otrygg på platsen.

13. Skolan på Skolgatan (K1)

På grund av att han inte gillar skolan eller något som har med skolan att göra.

14. Skolgården (K2)

Gillar inte skolgården men tillägger att han gillar skolan. Han till och med älskar skolan, men skolgården är tråkig och det finns inget att göra på platsen. Han är bara där när det är skola och poängterar att skolgården är gammal.

Övriga frågor

Vi tog upp frågan *vad de tycker skulle vara bra att ha på en plats*. Kille 1 ville ha en kiosk så man kan handla, kille 2 nämner stark belysning och alla instämmer. Belysningen handlar dels om att lysa upp för att öka tryggheten vid t.ex. Von Bahrska häcken, men de nämner också att mer belysning skulle göra att man kan vara ute längre. Efter ett tag kommer kille 2 på att man skulle kunna ha fler kontakt uttag så att man kan ladda mobilerna. Alla håller med och tjejerna berättar att det finns ett ställe i Nybygård som kallas "Dammen-huset", som är ett runt hus man kan sitta i där det finns ett kontakt uttag. Kille 2 är inne på att det ska drivas med solceller och att man kan ha det där det finns gummiasfalt.

Vi frågade *hur det kommer sig att de tycker att fritidsgården känns så positiv och Von Bahrska Häcken så negativ när de ligger precis intill varandra*. Kille 2 svarar att det kan hända saker överallt, att det handlar om att det finns galna människor. Han nämner att man kan känna sig mindre säker på grund av dålig belysning, men att det i slutändan har med den individuella personen som attackerar att göra. Han tar upp våldtäkten vid centralstationen som ett exempel: "att det till och med där, där det ska finns poliser och så ändå händer saker".

Vi frågade också *om det fanns andra platser som kändes gamla och tråkiga, eller om de är tråkiga för att det inte finns något att göra*. Tjej 2 nämner att alla lekparkar ser likadana ut. Att det är samma utrustning. Hon nämner att hon inte är vid lekparkar så mycket delvis på grund av det.

På frågan *om de ofta var utomhus* löd svaret att de på vintern helst bara vill vara hemma och kolla på Netflix (streaming tjänst för film och tv-serier). "På vintern vill man knappt ta sig upp ur sängen", menar de, men tillägger att de brukade åka pulka och ha snöbollskrig när de var yngre. På sommaren var det annorlunda. Då svarade alla ungdomarna att de spenderar 99 % av tiden utomhus. Hem tog man sig bara för att äta, sova och ladda mobilen.

När vi frågar *vad de gör på fritiden* fick vi svaren: snacka skit om folk, vara med på aktiviteter som ungdomsgården fixar och gå ut och äta med sina vänner minst en gång i veckan. På sommaren hänger man också vid ett utebad vid Lyssnaängen, Graneberg. En av få platser där man kan bada i Uppsala.

Vi frågade *hur ofta man tog sig ifrån området Löten* och fick det generella svaret att de oftast var i Heidenstam. Kille 1 svarade att han var där på vardagarna men att han brukar åka iväg på helgerna. Han nämner dock kiosken på Heidenstams torg som ett ställe där han hänger. Kille 2 bor inte i området, men går i skolan där så det är lite annorlunda situation för honom. Men han instämmer att Heidenstams torg är en bra lugn plats. En av tjejerna fyller i att det finns lampor och så.

Vi undrade också *om det fanns ett problem med för få sittplatser*. Svaret var att det ibland händer, men när vi frågade om de hade exempel på platser där det händer kunde vi inte få något svar. Vi ställde en följdfråga om hur många de brukade vara vid de tillfällena. En av tjejerna svarade att de brukar vara över 10 stycken. Kille 2 svarar att de är allt ifrån 3-40 personer, men oftast 6-12 stycken. Kille 2 utvecklar sen och berättar att man inte tänker på platserna utan att man rör på sig hela tiden, att tiden flyger iväg och att 40 stycken inte orkar sitta stilla, så de rör sig i hela Gränby, eller Sävja om de är där.

Vi frågade också *om de kallar området för Gränby eller Löten?* Svaret vi fick var Heidenstam, eftersom att det ligger som en mittpunkt i området.

Vi frågade *hur de tänker kring vuxna?* Tjej 2 tycker att det är skönt om det finns vuxna i området att det känns tryggare då. Man vill inte helt komma bort från att

det finns vuxna, men att det är skillnad från person till person. Kille 2 tycker om att få vara för sig själv med sina vänner och gillar inte när folk lägger sig i. Han ser heller ingen riktig skillnad mellan sig och vuxna då han känner att han är en mogen vuxen om 2-3år.

När vi frågade om de hade några specifika mötesplatser, svarade de att man brukar mötas på fritidsgården eller skolgården som är nära för alla. Men en av tjejerna poängterar att man brukar ringa och bestämma vart man ska mötas.

Platsbeskrivning och analys

I detta avsnitt beskrivs tre av de fysiska platserna som diskuterades i samband med intervjun: *Skolgården på Lötenskolan, Gränby gamla tomt och Von Bahrska häcken.*

Skolgården, Lötenskolan

Figur 3. Bilden visar ett av rummen på skolgården som inhyser sittplatser och ett läge med skyddad insyn. Foto: Jonas Sjögren (2018-05-31)

En förhållandevis stor skolgård med många ytor för klassiska aktiviteter som fotboll, basket och pingis. Närmast skolbyggnaden är det stora asfalterade ytor med flyttbara bänkbord och möjligheter till lek som hopphagar och liknande. Intill ligger ett antal rum som inhyser bänkar, cykelparkering eller små krypin. Dessa rum avgränsas med relativt högt buskage men har också många öppningar som ger siktlinjer i olika riktningar. Det är lätt att hitta en plats där man kan känna sig avskild från omgivande aktiviteter men samtidigt ha en god överblick. Den mesta utrustningen i rummen och främst möblerna är äldre och slitna.

Gränby gamla tomt

Figur 4. Bilden visar Gränby gamla tomts kuperade och öppna landskap.
Foto: Jonas Sjögren (2018-05-31)

Parken är flera hektar stor och gränsar till bostäder, kolonilotter och hagar/betesmark tillhörande en 4H gård. Den har sammanhållande gångstråk, träd i dungar och som solitärer. En stor lekplats och en basebollplan ryms också i området. Platsen har trots sin öppna och stora karaktär ändå mindre rumsligheter tack vare sina kullar. Rumsligheterna gör att man kan promenera runt i området utan att känna sig exponerad för omgivningen. Samtidigt ger avsaknaden utav barriärer som till exempel buskar, häckar och staket möjligheter att avvika åt olika håll. Parken ligger belägen i Gränby och gränsar till områdena Löten och Salabacke.

Von Bahrska häcken

Von Bahrska häcken är en relativt bred rimpa av mestadels tall, björk och gran. Mitt i "häcken" går ett långt gång- och cykelstråk. I dagsläget är den bitvis relativt gles där man har tagit bort en del sly och bitvis tätare vilket gör den mindre genomsläpplig. Trädkronorna stoppar en hel del ljusinsläpp. Man kan på de mer öppna rökta partierna skymta den närliggande bebyggelsen mellan stammarna. Möjligheten att ta sig in och ut från stråket är relativt begränsad då man måste ta sig till de anlagda korsningarna på grund av att bebyggelse, grönska och staket utgör barriärer längs sträckan.

*Figur 5. Bilden visar Von Bahrska häckens vegetation på en plats där sly har röjts bort.
Foto: Jonas Sjögren (2018-05-31)*

Sammanfattning

Här följer en sammanfattning av mönster och mina tolkningar av resultaten.

Litteraturen

Man kan tydligt se att vissa saker återkommer mer än andra. En tydlig sak är att det krävs flera platser som uppfyller olika användningsområden. Men också att funktioner och verksamheter kan vara bra att ha i närheten. Utformningsmässigt så verkar både rumsbildande element som skapar gömställen, öppna stråk som ger god överblick samt flera in/ut passager vara att föredra. När det kommer till möbler är inte design i huvudfokus utan man kan sitta på lite vad som, här handlar det mer om kvantitet och tillgänglighet.

Vuxnas närhet kan ses både positivt och negativt. Min tolkning är att vuxna är välkomna men på ungdomarnas villkor, när vuxna försöker bestämma drar sig ungdomarna undan.

Intervjun

De positiva platserna verkar handla mycket om närhet och vistelse i närmiljön. Samt för tjejerna områden man känner sig hemma i. Men för killarna verkar mer fokus ligga i att man känner folk i området. Osäkerhet kring människor och platser på grund utav rykten och normer verkar skapa en negativ känsla.

Även här handlar det mycket kring sociala samspel och funktioner. Man spenderar sina dagar med att umgås och prata. Funktioner som belysning och kontakt uttag handlar till mycket om att skapa trygghet och möjligheter att kunna vistas ute längre.

Kring utformning markerar de en enformighet i lekparken vilket tyder på att de vill ha variation. Samt det faktum att de nämner gummiastfalt, tolkar jag som att det visuella finns i deras tankar även om det inte är det högst prioriterade.

Diskussion

Sett till det lilla som skrivits kring användandet av utemiljöer så stämmer mycket in på det resultatet som vi fick fram av vår intervju. Men man kan se att en del saker har förändrats med tiden. Främst handlar det om tekniken. Numera möter man inte upp folk så som man kanske gjorde förr i tiden t.ex. genom att ha en speciell plats där man visste att folk brukade vistas. Nu verkar man mest höra av sig på telefon och bestämma en mötesplats alternativt kolla vart vännen/vännerna är för stunden och möta upp dem på vägen.

Jag kan se att det finns stöd i litteraturen kopplat till vilka platser som ungdomarna i vår intervju valde som positiva samt negativa. De positiva områdena är mycket kopplat till platser där man känner sig trygg, bekväm och hemma. Skolgården har många sittplatser utsprida över flera ytor. Slitna men de fyller sin funktion. Eftersom de går på skolan förstår man att de känner sig hemma på platsen och rummen gör att man kan vara för sig själv. En kille ansåg dock skolgården som negativ, på grund av att det inte finns något att göra på platsen. Här kan det handla om personliga åsikter vad man gillar och inte. Men det kan också vara så att området bara har styrda aktiviteter och det kunde varit bättre om området var av en mer flexibel karaktär.

Som komplement till den privata sfären har de valt den närliggande Gränby gamla tomt. Där kan de vandra omkring och prata, men också ha en lång utblick över vad som händer runt omkring sig. Samtidigt kan de stanna till mellan kullarna för att få en mer privat atmosfär, kanske ta sig en cigarett eller något annat man inte vill att alla ska se. Den glesa öppna grönskan tillåter samtidigt dem att ha öppna vägar åt alla håll för att snabbt kunna pysa.

Att Von Bahrska häcken uppfattas som negativ, misstänker jag beror på att man saknar möjligheten att smita iväg, utan man kan tvingas konfrontera både vuxna och andra oönskade ungdomar. Möjligheter för ungdomar att själva tillföra sin identitet till platsen är också väldigt låg.

Något jag inte fördjupat mig i under det här arbetet är projekt där ungdomar har varit involverade i utformningen. Men baserat på det jag läst om hur ungdomar vill skapa sina egna miljöer och hitta deras egen identitet på platsen, tror jag att dessa platser endast ger en identitet för den generationen som skapade platsen och har kopplingar till den. Vilket kan resultera i att kommande generationer kanske kommer att undvika platsen för att istället hitta nya "egna" platser som präglas av deras identitet?

Att kunna ladda mobilen, önska sig en kiosk samt bättre belysning var saker som dök upp under intervjun. Alla dessa saker ger funktioner. Det faktum att ingen pratade om färg, form eller andra direkta design element anser jag tyder på att det är funktioner och kvantitet som verkar ligga i huvudfokus. Det gör inget att bänken är gammal och sliten, bara att man har möjligheten att sitta och kanske att det finns tillräckligt med sittplatser. Så min åsikt är att vi måste ta ett steg tillbaka när det kommer till utformning av ungdomsanpassade platser, och istället skapa miljöer som har många informella ytor och möbler/skulpturer/objekt som kan användas på många olika sätt, så att varje "gäng" kan skapa sin identitet av platsen.

En annan tanke kring hur man kan få ungdomarna att känna sig sedda och omhändertagna tror jag ligger i förvaltning av platser. På det sätt att ungdomarnas popularitet av en plats kan förändras snabbt (Lieberg 1992 ss. 52-55). Då gäller det

för kommuner att agera direkt. Märker man att ett stort gäng börjar hänga vid ett visst område, se till att snabbt få dit fler bänkar eller andra informella sittplatser. Möbler som senare snabbt kan förflyttas i takt med ungdomarna. Det här tror jag gör att ungdomarna kommer känna sig sedda av samhället och känna att man bryr sig om dem och deras utemiljöer.

Litteraturstudien var en viktig del av arbetet men jag blev lite begränsad av att så lite har skrivits inom ämnet. Sociala samspel och mer inriktning på de psykologiska aspekterna är det som man verkar ha undersökt mest kring ungdomar. Det var något som jag försökt undvika att inrikta mig mot då jag främst ville undersöka de fysiska aspekterna. Något som jag i efterhand har ifrågasatt. Man kanske hade behövt kolla mer på samspelet däremellan också för att få en djupare förståelse?

Ett annat enligt mig återkommande problem med litteraturen som är skriven kring ämnet är tolkning av information då man i många fall inte vet vilket åldersspann som menas då det inte är tydligt definierat. Barn, ungdomar och tonåringar är begrepp som oftast används. Man kan använda sig av dessa texter för att få en generell förståelse kring målgruppen men det blev en felkälla för mig som valt att titta på ett specifikt åldersspann.

Intervjun var ett viktigt moment som gav en uppdaterad insikt i hur ungdomar använder platser och utemiljöer. Den har också hjälpt mig då jag har kunnat använda svaren som bekräftelse och stöd kring det lilla som skrivits om ämnet. Samt gett uppgifter om miljöer som jag kunnat besöka, analysera och värdera. Processer som inte varit möjliga om jag bara använt litteraturen.

Det faktum att det var vår första intervju med ungdomar, ovana kring intervjuteknik och processen kring detta kan ha gjort att vi inte fått de bästa, ärligaste eller mest utvecklade svaren. Men det vi fick kändes som en godkänd representation för att kunna jobba vidare med materialet och arbetet.

En viktig del för att kunna knyta ihop tankarna kring litteraturen och svaren från intervjun var platsbesöken. Som jag skrivit innan var det tack vare dem som jag kunde analysera och tolka svaren från intervjun. Men det var också via dessa som jag tydligt kunde se kopplingar mellan litteraturen och intervjuerna kring just utformningen.

Mitt arbete har behandlat gruppen ungdom som en helhet och en aspekt som man kan titta vidare på är genus. Jag anser att man skulle behöva en mer kvantitativ mängd data för att kunna dra slutsatser inom genus och att kvalitativa data ger information mer baserad på personlighet än kön. Svaren från vår intervju stämmer dock in på Liebergs (1992 s. 145) observationer där tjejerna föredrar platser nära hemmet så som bostad och bostadsgård, medan killarna nämner platser utspridda över en större radie. Otrygghet var något som både tjejerna och killarna tog upp under intervjun men placerade på olika områden.

Arbetet har också lett till tankar och nya frågeställningar som skulle vara intressanta att fördjupa sig mer i. *Frågor som, representerar det som byggs i projekt med ungdomar det som den grupp ungdomar som rör sig ute mest behöver? eller är platser för yngre barn bättre definierade/gestaltade för att det är platser även vi vuxna vistas i?*

Relation mellan ungdomar och vuxna är också något som man skulle kunna titta vidare på då det är vi vuxna som styr samhället och bestämmer över de offentliga platserna som ungdomarna är hänvisade till.

Genom att få svar på alla dessa frågor får vi en bättre kunskap kring ungdomar och den fysiska miljön de gillar att vistas i. Så att vi genom att planera rätt för ungdomar både ger dem en roligare upplevelse i det offentliga rummet och tar vårt ansvar i att uppnå de skyldigheter som vi som nation valt att följa när vi skrev under barnkonventionen.

Referenser

- Andersson, B. (2002). *Öppna rum: om ungdomarna, staden och det offentliga livet*. Diss. Göteborg: Göteborgs Universitet
- Berglund, U. Nordin, K. (2010). *Guide till Barnkartor i GIS:ett verktyg för barns inflytande i stads- och trafikplanering*. (Rapporter Institutionen för stad och land, nr. 1/2010). Uppsala: Institutionen för stad och land
- Boverket. (2015). *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. Tillgänglig: <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/>
- Jerrås, J. (2017). *Ungdomars landskap: att se och förbättra utemiljöer utifrån ungdomars perspektiv*. Sveriges Lantbruksuniversitet. Landskapsarkitektprogrammet (Kandidatarbete 2017)
- Lantmäteriet. (2017) *GSD-Fastighetskartan* [Kartografiskt material].
- Lieberg, M. (1992). *Att ta staden i besittning: om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss. Lunds universitet. Lund: Univ. Rapport – Lunds universitet, Arkitektursektionen, Byggnadsfunktionslära. 1992:3
- Lieberg, M. (2003). *Plats för ungdom: om ungdomar och ungdomskulturer i det offentliga rummet*. (Rapport från barnsäkerhetsdelegationen 2001:05) Stockholm: Barnsäkerhetsdelegationen.
- Söderbäck, M. (2010). *Barns och ungas rätt i vården*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna barnhuset.
- Tallhage Lönn, I. (2000). *Unga är också medborgare*. Karlskrona: Boverket.
- Travlou, P., Eubanks Owens, P., Ward Thompson, C. & Maxwell, L. (2008). Place mapping with teenagers: locating their territories and documenting their experience of the public realm. *Children's Geographies*, 6(3), ss.309-326. DOI:10.1080/14733280802184039
- Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur
- UNICEF Sverige (2009). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. Tillgänglig: <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer>
- Uppsala Kommun. (2017). *Cykelkarta Uppsala* [Kartografiskt material]. 1:20000. Malmö: Infab Kommunikation AB. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/boende-och-trafik/kartoroch-statistik/cykelkarta/>